

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

TEZ SAVUNMA SINAVI DUYURU FORMU

GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

Yeniçağ Tarihi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans

Adem KARADENİZ'in

Yüksek Lisans

Savunma Sınavı

Sınav Tarihi: 19/04/ 2023

Sınav Yeri: <https://ss1.gumushane.edu.tr/b/ilh-139-btx-vpj>

Saat : 11:00

Sınav Jürisi :

Doç. Dr. İlhan GÖK (Danışman)

Dr.Öğr. Üyesi Merve KARAÇAY

Dr.Öğr. Üyesi Fatih GÜRCAN

1517 NUMARALI İKİNDİ RUÛS DEFTERİ (H.105/1056-

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

TEZ SAVUNMA SINAVI DUYURU FORMU

M.1645/1647) TAHLİL VE METİN

Osmanlı bürokrasisi'nde önemli bir yeri olan ruûs defterleri ta'yîn, azil, terfî gibi kayıtların tutulduğu defterlerdir. Tezimize konu olan 1517 numaralı ikinci ruûs defteri padişaha arz edilmeden sadr-ı a'zam tarafından yapılan tevcîhatları (ta'yîn'leri) içermektedir. Defterde toplam 1790 hüküm kaydı vardır. Tezimiz bu hüküm kayıtlarının tahlil ve metnini içermektedir.

Çalışmamız, (M.1645-1647) tarihleri arasını kapsamaktadır. Bu tarihler Sultan İbrahim'in padişahlığı, Sultanzâde Mehmed Paşa ve Nevesinli Salîh Paşa'nın sadr-ı a'zamlık dönemine denk gelmektedir. Defterde ataması yapılan, “vezîr-i a'zam, serdâr, vezîr, kazasker, nişâncı, defterdâr, kapudan paşa (kaptan-ı deryâ), fetvâ-yı şerîf (şeyhül-İslâm), beylerbeyi, sancakbeyi, mutasarrıf, riyâsetlik, kâdî, müderris, mîr-âhûrluk, alaybeyi, mi'mârbaşı, saray ve vâkıf görevlileri” gibi birçok büyük ve küçük devlet görevlilerinin ta'yîn ve azil sebepleri, kimin arzı ile atandığı, hangi mahal ve kuruma atandığı ve atanan kişinin ismi gibi kayıtlara ulaşmak mümkündür.

Ayrıca defterde, “eyâlet, sancak, kazâ” gibi taşra teşkilatına ait idarî birimlere ait birçok tevcîhât kaydı bulunmaktadır. Defterdeki bu kayıtlar, “Osmanlı devletinin bürokrasisini, idarî, siyasî, adlî ve sosyo-kültürel yapısını, merkez ve taşra teşkilatının”

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

TEZ SAVUNMA SINAVI DUYURU FORMU

ortaya çıkartılmasını sağlayarak bu alanlarda çalışma yapacak olan kişilere katkı sağlayacaktır. Defterdeki bu bilgiler konularına göre tasnif edilerek tahlil ve değerlendirmesi yapılmıştır. Aynı zamanda defterin muhtevasını daha anlaşılır kılmak için bazı konular tablo ile gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Berât, Görevden Azil, İkinci Ruûs Defteri, Merkez ve Taşra Teşkilatı, Tevcîhat*

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

TEZ SAVUNMA SINAVI DUYURU FORMU

ÖZGEÇMİŞ

İsmim Adem KARADENİZ. 07.05.1980 yılında Bayburt'ta dünyaya geldim. Lisans eğitimimi Anadolu Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih bölümünde tamamladım. Lisansüstü eğitimimi Gümüşhane Üniversitesinde yapıyorum. Şu anda Bayburt Gençlik Spor İl Müdürlüğü, Bayburt Erkek Yurt Müdürlüğünde memur olarak görev yapmaktayım.

KAYNAKÇA

- Afyoncu, E. (2007). “*Nişâncı*” (Cilt 33). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.
- Ahışhalı, R. (2001). *Osmanlı Devlet Teşkilatında Reissül Küttâblık (18. Yüzyıl)*. İstanbul: Tarih ve Tabiat Vakfı Tatav Yayınları.
- Aydın, B. (2003). Osmanlı Bürokrasisinde Divân-ı Hümâyun Defter Formlarının Ortaya Çıkışı ve Gelişimi (XV-XVI. Yüzyıl). 66-101. İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.
- Baltacı, C. (1991). “*Arpalık*” (Cilt III). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.
- BOA. (2009). A.RSK.d 1517.
- Bostan, İ. (2001). “*Kapudan Paşa*” (Cilt 24). İstanbul: Türkiye

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

TEZ SAVUNMA SINAVI DUYURU FORMU

Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.

Bostan, İ. (2009). “*Sâlyâne*” (Cilt 36). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.

Cengiz, H. A. (2019). Osmanlı Kaynaklarında Girit Seferi. *Cilt.9(Sayı:17)*, ss.105-133.

Çağrırcı, M. (2000). “*İhsan*” (Cilt 21). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.

Dikmen, M. (2017). *Osmanlıca Türkçe Sözlük*. İstanbul: Cihan Yayınları .

Emecen, F. (2019). “*Mehmed Paşa, Sultanzâde*” (Cilt 3). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.

Emecen, F. (2019). “*Salih Paşa*” (Cilt 3). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.

Gökbilgin, M. (1992). *Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmî*. İstanbul: Enderun Kitabevi.

Göyünç, N. (1968). XVI.Yüzyılda Ruûs ve Önemi. *XVII(22)*, 15-34.

Gülsoy, E. (1997). *Girit'in Fethi ve Adada Osmanlı İdaresinin Tesisi (1645-1670)*. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkiyat Araştırmaları Doktora Tezi.

İnalcık, H. (1995). “*Eyalet*” (Cilt XI). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.

İnalcık, H. (2013). “*Osmanlılarda Vezîr*” (Cilt 43). İstanbul:

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

TEZ SAVUNMA SINAVI DUYURU FORMU

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.

İnbaşı, M. (2007). “*XVIII. Yüzyılda Bitlis Sancağı ve İdarecileri*” (33 b.). Erzurum: A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi.

İpşirli, M. (1992). “*Beylerbeyi*” (Cilt VI). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.

İpşirli, M. (2008). “*Sadrazam*” (Cilt 35). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.

İpşirli, M. (2010). “*Şeyhü'l-İslâm*” (Cilt 39). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.

İpşirli, M. (2022). “*Kazasker*” (Cilt 25). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.

Kütükoğlu, M. S. (1994). “*Defterdâr*” (Cilt 9). İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.

Kütükoğlu, M. S. (1994). *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*. İstanbul: Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı.

Kütükoğlu, M. S. (1994). *Osmanlı Belgelerinin Dili (Diplomatik)*. İstanbul: Kubbealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı.

Mert, A. (2020). “Osmanlı İmparatorluğunda Defterdârlık ve Günümüze Yansımaları”. 194-212.

Mumcu, A. (1986). “*Dîvân-ı Hümayûn*” (II b.). Ankara: Birey Toplum Yayınları, Toplumsal Araştırmalar Dizisi-2.

Ortaylı, İ. (2001). “*Osmanlı Devletinde Kâdî*” (Cilt 24). İstanbul:

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

TEZ SAVUNMA SINAVI DUYURU FORMU

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.

Özsaray, M. (2019). Osmanlı Belgelerinde Kullanılan Tarih Türleri. *1*(1), 28-41.

Pakalın, M. Z. (1993). Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I. 84. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Pakalın, M. Z. (1993). Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü II. 424. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.

Sami, Ş. (2012). *Kâmûs-i Türkî* (II b.). İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.

Sami, Ş. (2012). *Kâmûs-i Türkî* (II b.). İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.

Sami, Ş. (2012). *Kâmûs-i Türkî* (II b.). İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.

Unan, F. (2004). “*Mevleviyet*” (Cilt 29). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi.

Uzunçarşılı, İ. H. (1988). *Merkez ve Bahriye Teşkilâtı*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Uzunçarşılı, İ. H. (1988). *Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilatı*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.

T.C.
GÜMÜŞHANE ÜNİVERSİTESİ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

TEZ SAVUNMA SINAVI DUYURU FORMU

--